

Levendig fantasie-verhaal ontrolt zich als een op hol geslagen jongensboek

Trouw
2-10-96

jeugdtheater

UTRECHT – „Jullie verdoven je hart met je hoofd en dat noemen jullie logisch”, zegt de Indiaan Itak tegen de westerling Walter. 'Itak', de nieuwe voorstelling van de Paardenkathedraal, is een mythische vertelling van Peter de Graef voor twee mannen en veertien televisietoestellen.

Peter de Graef schreef het omvangrijke verhaal, dat uit twee lagen bestaat: de magische wereld van Itak en de gemechaniseerde wereld van Walter. Op een kaal speelvlak, aan weerszijden geflankeerd door rijen televisietoestellen, spelen en vertellen Robert van Leeuwen en de Graef zelf afwisselend het verhaal en alle rollen. Itak is een Wahouki-Indiaan uit het diepste binnenste van het Braziliaanse oerwoud. Op een dag ontmoet hij tijdens een wandeling in het woud een arme fee, die door een list van de bosduivel Casimir gevangen zit in een 'wurgstengel'. Als Itak haar bevrijdt, belooft zij hem met een flesje onsterfelijkheidsdrank. Itak vertelt dit alles aan zijn broer en deze wil meteen het drankje uitproberen. Hij neemt een slok uit het flesje en geeft Itak een pijl en boog. „Schiet dan!”, roept de broer tegen Itak. Maar het drankje werkt niet – weer een list van de bosduivel – en de broer valt dood neer. Itak is een moordenaar en omdat een Wahouki die heeft vermoord de vreselijkste dingen te wachten staan – termieten eten je ingewanden op –, vlucht hij tot 'daar waar hij nooit is geweest'.

Tuttige huiskamersfeer

Dan verspringt het verhaal naar de tuttige huiskamersfeer van Bob en zijn vrouw Sara, wiens vader aan het hoofd staat van een moordenaarsbedrijf. Sara kan geen kinderen krijgen. Maar als zij voor haar verjaardag een beeld krijgt van de Wahouki-God Omar, tovert deze haar zwanger. Het

kind dat geboren wordt is geen rustig kind en daarom reizen Sara en Bob naar Amerika voor een kunsthart, waarvan je de drukte kunt reguleren. Daar weten ze niet wat ze zien. „Niet alleen kunstharten, alles in kunst. Je kon het zo gek niet bedenken, zelfs een kunstgebit. En toen hebben we samen besloten om dan maar alles te vervangen”, vertellen ze gezeten op twee krukjes, alsof ze in een praatprogramma op televisie zijn uitgenodigd. De gemechaniseerde Walter blijkt een lief kind. Als hij niet kan slapen doen ze gewoon zijn oren uit en als hij te druk is zetten ze hem gewoon op traag. Maar Walter wil ontsnappen uit de wurggreep van zijn ouders.

Peter de Graef beschikt over een bijzonder levendige fantasie en als in een op hol geslagen jongensboek rolt het verhaal van de ene vondst in de andere. Op een gegeven moment ontmoeten de twee extremen elkaar in de ondergrondse uithoek van een metrostation, en dan komen de twee culturen met elkaar in botsing. Heel scherp en geestig zijn dan Itaks beschrijvingen van de Westerse wereld. Dit werpt een bijzonder licht op onze beschaving. Zo is zijn visie op de metro – het hol van een immense, vraatzuchtige worm met felle lichtende ogen – op een bepaalde manier heel aannemelijk. Evenzo geestig is zijn omschrijving van een kerk: „Het huis van een of andere grote geest, die nooit thuis is.”

Door tal van omstandigheden komen Itak en Walter ongewild tegenover elkaar te staan in een duel, middenin een overvol stadion. De videobeelden, die maar af en toe te zien zijn, werken dan prachtig. Van alle kanten zijn tribunes met supporters te zien die de twee aansporen om op elkaar te schieten. Maar Itak kan Walter niet doodschieten en dan knallen van alle kanten de mitrailleurs op het tweetal af. Het verhaal eindigt daar waar het begon. Itak ligt bebloed op de grond en een man met bolhoed – een godheid? – troost hem en dekt hem toe. 'Itak' is een erg vol, maar mooi verhaal met af en toe briljante teksten en het geestige spel van Peter de Graef en Robert van Leeuwen verveelt geen moment.

Anita Twaalfhoven

'Itak', vanaf 8 jaar, is te zien: 5/10 in Eindhoven, 6/10 in Nijmegen, 9/10 in Den Bosch, 23/10 in Veenendaal, 25/10 in Den Haag, 27/10 in Leeuwarden, 30/10 in Alkmaar.